

F. CORMON

ΚΑΙ·Ν

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΥΦΟΣ

κ. Α. Gelbert ἐν τῇ «Construction Moderne» δημοσιεύει ὑπὸ τὸν τίτλον «Les deux styles» συνδιάλεξιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ νέου γλύπτου κ. Α. Terroir, τετιμημένου διὰ τοῦ μεγάλου βραβείου τῆς Ρώμης.

Ἐκ τῆς ἐνδιαφερούσης ταύτης συνδιαλέξεως ἀποσπώμεν τὰ ἐπόμενα :

— « Ἡ τέχνη τοῦ συγγραφέως, λέγει ὁ κ. Terroir, ἡ ἱκανότης αὐτῆ τοῦ νὰ ἐκφράζη τις δι' ἀπλῶν λέξεων ὁλόκληρον κόσμον ἰδεῶν καὶ πραγμάτων καὶ νὰ τὸν ἐκφράζη μετ' ἐπιτυχίας, διήγειρε πάντοτε ἐν ἐμοὶ ἐξαιρετικὸν ἐνθουσιασμόν.

Ἐὰν ἡ Καλλιτεχνία εἶνε τὸ πανίσχυρον μέσον τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν δι' αὐτῆς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, ἀπὸ ψυχῆς εἰς ψυχὴν μεταδιβάζονται μερικὰ τῶν μεγάλων μυστικῶν, ἀτίνα στενωτέρον σχετίζονται πρὸς τὴν σεμνοπρέπειαν, τὸ θέλημα, τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς ζωῆς, μέγιστον μέρος τοῦ ἀποτελέσματος ταύτης δὲν ὀφείλεται ἐξ ἴσου εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Τέχνης, οὔτινες μελετῶσι, σχολιάζουσι καὶ ἀναλύουσι τὰ ἔργα μας διὰ τὸ πολὺ κοινόν ; Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχουσι τινες θαυμασίως πεπρωτισμένοι· αὐτοὶ εἶνε ἀληθεῖς καλλιτέχναι, καλλιτέχνην λίαν ὠφέλιμοι !

Πλὴν πόσον δύσκολος φαίνεται νὰ εἶνε ἡ ἱκανότης αὐτῆ τοῦ καλλιτεχνικῶς γράφειν !

Ὑποθέτω πρωτίτως ὅτι πρέπει τις νὰ κατέχῃ τελείως τὴν γλῶσσάν του, νὰ κατέχῃ πλήρως λε-

ξιλόγιον, διὰ νὰ δύναται ὁ νοῦς νὰ συλλαμβάνῃ πάσας τὰς ἰδέας καὶ ἐπωφελοῦμενος τῆς πείρας τῶν αἰώνων, νὰ συνάγῃ καὶ νὰ ἀποθέτῃ αὐτὰς ἐντὸς τῶν καταλλήλων λέξεων, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον τῶν πρωτογόνων κοινωνιῶν. Ἐπειτα δέον νὰ ἔχῃ ὁ συγγραφεὺς καὶ ἴδιον ὕφος. Μεγίστη δὲ ὑπάρχει συγγένεια μεταξὺ τοῦ ὕφους τοῦ καλλιτέχνου καὶ τοῦ ὕφους τοῦ συγγραφέως.

Τὸ ὕφος, προσθέτει ὁ κ. Α. Gelbert, ὡς ἀπλοῦν ἀπαύγασμα τῆς ἀτομικότητος τοῦ καλλιτέχνου, εὐρίσκεται φυσικώτατα ἐν τῷ ἔργῳ του, ἐὰν ὁ καλλιτέχνης ἔχῃ ἀτομικότητα. Δι' ὅ ἀκριβῶς οἱ μέτριοι καλλιτέχνην ὡς στερούμενοι ταύτης εἶνε μέτριοι. Ὁ συνήθης χαρακτήρ τῆς μετριότητος εὐρίσκεται εἰς τὸ τετριμμένον τῆς ἰδέας καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ὁ μέτριος καλλιτέχνης σκεπτόμενος καὶ αἰσθανόμενος ὅπως ὁλος ὁ κόσμος, δὲν ἔχει τίποτε, ὅπερ νὰ τὸν «διακρίνῃ» τοῦ πλήθους. Δυνατὸν νὰ κατέχῃ ἰδίαν μέθοδον, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἔχῃ ὕφος, ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ.

Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ συγγράφειν. Ὁ γράφων καλῶς καὶ καλῶς σκέπτεται καὶ καλῶς αἰσθάνεται καὶ ἐντέχνως ἀποδίδει ταῦτα· ὅπερ προϋποθέτει ὑπαρξὴν ταυτοχρόνως πνεύματος, καρδίας καὶ φιλοκαλίας. Φιλόσοφος τις εἶπεν : «Οὐδέποτε αἱ λέξεις ἐλλείπουσι πρὸς ἔκφρασιν τῶν ἰδεῶν· ἀλλ' αἱ ἰδέαι ἐλλείπουσιν ἐκ τῶν λέξεων». Μόλις ἡ ἰδέα ὠριμάσῃ, ἡ λέξις ἐκκολλάπτεται, ἐμφανίζεται, περιβάλλεται τὴν ἰδέαν. Ἡ δυσκολία ἐγκτεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς τελείας ἰδέας διὰ κυριολεξίας. Διότι μεταλλάσσοντες τὴν λέξιν μεταβάλλουσι καὶ τὴν ἰδέαν. Ἡ ἐργασία αὕτη καθιστᾷ περιττὴν τὴν ἐφεύρεσιν λέξεων καὶ δημιουργεῖ τὸ ὕφος· τὰ πράγματα παραβαλλόμενα περιγράφονται, καθορίζονται, ἀκριβολογοῦνται· αἱ παριστάνουσαι αὐτὰ λέξεις ὑποχωροῦσι πρὸ ἄλλων, αἵτινες κάλλιον ἀποδίδουσιν αὐτὰ.

Καὶ εἰς δισταγμὸν τινὰ τοῦ παρισταμένου γλύπτου Fourcade μὴ ἐννοοῦντος τίνι τρέπῃ ὁ συγγρα-